

פרשת פנחס - גבולות

עון פעור - הפקרות

1. במדבר פרק כה, ב-ג

(ב) ותקראן לעם לאֲבוֹזֵי אֱלֹהֵיהֶן ויאכל העם וישתַּחֲוּוּ לאלֹהֵיהֶן: (ג) ויצַמֵּד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר וַיִּזְוֶר אֶף ה' בְּיִשְׂרָאֵל:

2. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קו עמוד א

הנני הולך לעמי לכה איעצך אשר יעשה העם הזה לעמך...אמר להם: אלקיהם של אלו שונא זימה הוא, והם מתאווים לכלי פשתן, בוא ואשיאך עצה: עשה להן קלעים, והושיב בהן זונות, וקינה מבחוץ וילדה מבפנים, וימכרו להן כלי פשתן. עשה להן קלעים מהר שלג עד בית הישימות, והושיב בהן זונות, וקינה מבחוץ וילדה מבפנים, ובשעה שישראל אוכלין ושותין ושמהין ויוצאין לטייל בשוק, אומרת לו הזקינה: אי אתה מבקש כלי פשתן? וקינה אומרת לו בשוה, וילדה אומרת לו בפחות. שתים ושלוש פעמים. ואחר כך אומרת לו: הרי את כבן בית, שב ברור לעצמך. ויצרצורי של יין עמוני מונח אצלה, ועדיין לא נאסר (יין של עמוני ולא) יין של נכרים. אמרה לו: רצונך שתשתה כוס של יין? כיון ששתה בער בו. אמר לה: השמיעי לי. הוציאה יראתה מתוך חיקך, אמרה לו: עבוד לזה! אמר לה: הלא יהודי אני. – אמרה לו: ומה איכפת לך, כלום מבקשים ממך אלא פיעור, והוא אינו יודע שעבודתה בכך.

3. במדבר פרק כה, א

(א) וישב יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁטִים וַיִּזְוֶל הָעָם לְזָנוֹת אֵל בָּנוֹת מוֹאָב: אור החיים

וישב ישראל בשטים וגו'. צריך לדעת מה צורך בהודעת מאמר זה...ונראה לפרש שהכתוב יעיד סיבת הזנות שהיתה לפי שיצאו העם לטייל חוץ למחנה ישראל ושם נמצאו בנות מואב

4. רש"י במדבר פרק כב פסוק ה

ואם תאמר מפני מה הִסְרָה הקדוש צרוך הוא שכינתו על גוי קטע, כדי שלא יהא פתחון פה לאומות לומר אלו היו לנו נביאים חזרנו למוטב, העמיד להם נביאים והם פלגו גדר העולם, שנתחלה היו גדורים צערות וזה נתן להם עלה להפקיר עלמן לזנות:

5. שיחות מוסר מאמר פד

"תורתו" של בלעם היתה פריצת הגדרים, וזו היתה עצתו להכשיל את ישראל בבנות מואב, וכיון שנכשלו ישראל בפריצת גדר עריות, הביאם הדבר לפריצת כל הגדרים שבעולם, ונצמדו לבעל פעור.

6. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף סד עמוד א

אמר רב יהודה אמר רב: מעשה בנכרית אחת שהיתה חולה ביותר, אמרה: אם תעמוד ההיא אשה מחוליה – תלך ותעבוד לכל עבודה זרה שבעולם, עמדה (ועבדה) +מסורת הש"ס: והלכה+ לכל עבודה זרה שבעולם. כיון שהגיע לפעור שאלה לכומרים: במה עובדין לזו? אמרו לה: אוכלין תרדין, ושותין שכר, ומתריזין בפניה. אמרה: מוטב שתחזור ההוא אשה לחוליה, ולא תעבוד עבודה זרה בכך. אתם בית ישראל אינן כן – הנצמדים לבעל פעור – כצמיד פתיל

7. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף סד עמוד א

תנו רבנן: מעשה בסבטא בן אלם שהשכיר המורו לנכרית אחת, כיון שהגיעה לפעור אמרה לו: המתן עד שאכנס ואצא. לאחר שיצאה אמר לה: אף את המתיני עד שאכנס ואצא. אמרה לו: ולא יהודי אתה? – אמר לה: ומאי איכפת לך. נכנס, פער בפניו, וקינה בחוטמו, והיו כומרין מקלסין לו: ואומרים: מעולם לא היה אדם שעברו לזו בכך

8. שיחות מוסר מאמר עח

אלא נראה שכח משיכתה של ע"ז מאוסה זו הוא משום שאין בו שום גדרים, הכל פרוץ והפקר, אין דבר בעולם שחייבים לכבדו, ואין 'ערך' בעולם שצריך להתייחס אליו בדרך ארץ. ויותר מזה זוהי מהותו של 'בעל פעור' – ע"ז שכל עבודתה היא ביזויה, וכל המרבה לבזותה הרי זה משובח... וזה היה כוח משיכתה של ע"ז דפעור. ואף בדורנו אנו קיימת רוח טומאה זו, ואעפ"י שביטלו חז"ל את יצרא דע"ז מ"מ כוח טומאה זו של פריצת כל הגדרים לא בטל ועוד גבר בימינו ר"ל

פריצת גדר אסורה גם "לשם שמים"

9. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף כב עמוד ב

אמר לה ינאי מלכא לדביתיה: אל תתיראי מן הפרושין ולא ממי שאינן פרושין, אלא מן הצבועין שדומין לפרושין, שמעשיהן כמעשה זמרי ומבקשין שכר כפנחס.

10. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף פב עמוד א

הלך שבטון של שמעון אצל זמרי בן סלוא, אמרו לו: הן דנין דיני נפשות, ואתה יושב ושותק? מה עשה – עמד וקויבץ עשרים וארבעה אלף מישראל, והלך אצל זובי, אמר לה: השמיעי לי! – אמרה לו: בת מלך אני, וכן צוה לי אבי: לא תשמעי אלא לגדול שבהם. אמר לה: אף הוא נשיא שבט הוא, ולא עוד אלא שהוא גדול ממני, שהוא שני לבטן והוא שלישי לבטן (שמעון שני לבטן, לוי שלישי לבטן). תפשה בבלוריתך, והביאה אצל משה. אמר לו: בן עמרם! זו אסורה או מותרת? ואם תאמר אסורה – בת יתרו מי התירה לך? נתעלמה ממנו הלכה, געו כולם בבכיה, והיינו דכתיב והמה בכים פתח אהל מועד.

11. כתר יונתן במדבר פרשת בלק - פינחס פרק כה

והם בוכים וקוראים שמע ועומדים פתח אהל מועד:

12. והגדת במדבר 394

ופרש הרב מבריסק זצ"ל, שבטוחים הם שמצילים במעשיהם ומגיעים השכר! והדוגמא זמרי. העם יצא זונה עם בנות מואב, ותקראנה לעם לזבחי אלהיהם, ויאכל העם וישתוו לאלהיהם. ויצמד ישראל לבעל פעור, ויחר אף ה' בישראל" אמר זמרי: אם יוצאים אל בנות מואב, חוטאים גם בזנות וגם בעבודה זרה. נביא את בנות מואב אל המחנה וכך נחטא בזנות לבדה. זה הרע במיעוטו. פשרה הכרחית. קם פנחס וקנא: מי שמך לפשר פשרות. התורה שלך היא, אתה בעלים על המצוות!?! רבקה אמנו סבלה. הבנים התרוצצו בקרבה. כשהיתה עוברת על פתח בית מדרש היה יעקב מפרכס לצאת, על פתח בית עבודה זרה פרכס עשו. אמרה: "אם כן למה זה אנוכי". הלכה לבית מדרשו של שם. מה ביקשה, ברכה. שהיסורים יפסקו ומה היתה תשובתו: "שני גויים בבטנך", הם מתגוששים והצער ימשך ומה הועילה בפנייתך?! הועילה ונרגעה! שבתחילה נבהלה ונבעתה: מה זה איזו אישיות זו שמפרכסת לצאת לבית כנסת מחד, ולבית עבודה זרה במקביל. איזה יצור כלאים יולד כאן. מששמעה שאלו שנים, זה לכאן וזה לשם נרגעה ובלבד שלא יהיה פשרן.

גבולות במידות

18. במדבר פרק כה פסוק יז
צָרֹר אֶת הַמְדַיִּים וְהַכִּיתֶם אוֹתָם:

19. במדבר רבה (וילנא) פרשת פינחס פרשה כא
 ה צרור את המדינים אף על פי שכתבתי כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום לאלו לא תעשו כן לא תדרוש שלומם וטובתם, את מוצא במי שבא עמהם במדת רחמים לסוף בא לידי בזיון מלחמות וצרור, ואיזה זה דוד - ויאמר דוד אעשה חסד עם חנון בן נחש אמר לו הקדוש ברוך הוא אתה תעבור על דברי אני כתבתי לא תדרוש שלומם וטובתם ואתה עושה עמם גמילות חסד (קהלת ז) אל תהי צדיק הרבה שלא יהא אדם מוותר על התורה וזה שולח לנחם בני עמון ולעשות עמו חסד סוף בא לידי בזיון - ויקח חנון את עבדי דוד ויגלה את חצי זקנם ... ובא לידי מלחמה עם ארם ...מי גרם לדוד כך שבקש לעשות טובה עם מי שאמר הקדוש ברוך הוא לא תדרוש שלומם לכך כתיב צרור את וגו'.

20. משנת רבי אהרן חלק א עמוד רעא
 למדים אנו מכאן, כי כל מה שמתחכם אדם על דברי תורה ועובר על דעתה ופועל לפי שכלו - לא יצליח, דבר דוד עשה כן מעשה חסד שגורם לשלום, שהשתתף בצערו, ולפי ראות שכל זה מכוון לתכליתו, אבל כיון דהתורה אמרה לא תדרוש וכי- לא זו בלבד שלא גרם לשלום, אלא אדרבה, גרם לבזיון, צרות ומלחמות...אמנם האמת היא כי כך הוא טבע הענין, כי אחרי שאמרה התורה לא לדרוש שלומם ... הרי אין הכונה שבמקום הזה אין צריך שלום, אלא שמידת השלום עצמה מחייבת כך, כי אחרי חטא הפירוד שנפרד לוט מאברהם, ואחרי שלא קדמו בלחם ומים, הנה מידת השלום עמהם היא ע"י ריחוק, ובדרך זה אפשר השלום עמם, ובכל ענין של התקרבות עמם מונחת מחלוקת.

21. במדבר פרק כה, יא-יב
 (יא) פִּינַחַס בֶּן אֱלִעֶזֶר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הָשִׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְיָאֻם אֶת קִנְיָתִי בְּתוֹכָם וְלֹא כְלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְיָתִי: (יב) לִכֵּן אָמַר הַנְּנִי נִתַּן לֹא אֶת בְּרִיתִי שְׁלֹום:

22. מדרש תנחומא (בובר) פרשת פינחס
 מה ראה הקדוש ברוך הוא לייחס פינחס אחר מעשה זה, שבשעה שנדקר זמרי בן סלוא עם כזבי בת צור, עמדו השבטים עליו, ואמרו ראיתם בן פוטי זה, שפיטם אבי אמו עגלים לעבודת כוכבים, הרג נשיא שבט מישראל, לכך בא הכתוב ויחסו פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן

23. בכור שור במדבר פרק כה
 פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתו. אין לישראל לשנאותו על שהרג זמרי כי טובה גדולה עשה להם שהשיב חמתו מעליהם ולא כליתם

13. מלכים א פרק יח, כא

(כא) וַיִּגַּשׁ אֵלֵיהֶם אֵל כָּל הָעָם וַיֹּאמְרוּ עַד מָתַי אַתֶּם פֹּסְחִים עַל שְׁתֵּי הַסַּעֲפִים אִם ה' הָאֱלֹקִים לָכֵן אַחֲרָיו וְאִם הַבַּעַל לָכֵן אַחֲרָיו וְלֹא עֲנֹה הָעָם אֹתוֹ דָּבָר:
 חידושי הגר"י/ החדשים סימן יג

הנה מה שאמר אם ה' הוא האלוקים לכו אחרינו מובן דמצוים להאמין ביחוד ה' בלי שיתוף שהוא אחד, אבל מה שאמר אם הבעל לכו אחרינו צ"ב וכי שיתוף הוא סתירה בבעל ... ונראה דהנה כשאדם עובר עבירות ופעם ירצה לקיים מצוה וישאל לחכמים היקים המצוה יענו לו שיקים דמה שייך אחד לשני הגם שעובר עבירות, במצוות הוא מחויב כמו אחרים, אבל באמונה אמר להם אליהו שאם אתם מאמינים גם בבעל א"כ אין כאן אמונה בקב"ה כלל שא"א להאמין אמונה במקצת ב"ג עיקרים, וזהו שאמר להם לכו אחרינו שהרי אתם הולכים לגמרי אחר הבעל ואין בידכם שני דברים, שבאמונה אם אין אמונה בכל אין אמונה כלל

14. שמואל א פרק טו, יז-כב

(יז) וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל הֲלוֹא אִם קָטַן אֶתָּה בְּעֵינָי רֹאשׁ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֶתָּה וַיִּמְשָׁנָה ה' לְמִלְכָּה עַל יִשְׂרָאֵל: ... (יט) וְלָמָּה לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל ה' וַתַּעַט אֶל הַשִּׁלָּל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי ה': (כ) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל שְׂמוּאֵל אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל ה' וְאֵלֶּךָ בְּדַרְךָ אֲשֶׁר שָׁלַחְתָּ ה' וְאָבִיא אֶת אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֵק וְאֶת עַמְלֵק הַזֹּהֶרְמֵי: (כא) וַיִּקְוֹ הָעָם מִהַשִּׁלָּל צֹאן וּבָקָר רֹאשִׁית הַזֹּהֶרֶם לְיָבוֹז לָהּ אֶלְקִיָּה בְּגִלְגָּל: (כב) וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל הַזֹּפֵן לָהּ בְּעֹלֹת וּבַזְּבִיחַים כִּשְׂמֹעַ בְּקוֹל ה' הִנֵּה שְׂמֹעַ מִזְבֹּחַ טוֹב לְהִקְשִׁיב מִזֹּלָב אֵילִים:

15. דעת תורה שמות עמוד קסג

הנה ויכוח גדול התנהל כאן בין שאול לשמואל, ושאול הלא טען וחזר וטען כי אמנם "הקימותי את דבר ה', "אשר שמעתי בקול ה'", ואלך בדרך אשר שלחני ה'", ועל טענת שמואל: "ומה קול הצאן הזה באזני", הלא השיב תשובה: "למן זבוח לה' אלוקים" - הנה סבר והסביר כי צדק במעשיו בין כל חטא ובאמת שם נפשו בכפו להלחם בעמלק בלא טענה, ואת כל העם החרים לפי חרב, ובהריגת כל אחד מעמלק קיים מצוה, והגם שלא הרג לפי שעה את אגג, אך הלא גם לא שלחו והוא בידו לעשות בו כל אשר יחליט, כמו שבאמת המיתו את"כ, ולענין הצאן והבקר הלא סוף סוף לא ישאר זכר מהם, ואדרבה עוד תתוסף בהם מצוה בזבחתם לה'....

16. רלב"ג שמואל א פרק טו

מי שגורע ממצות השם בשיק"י קצתה לבד הנה הוא ממרה את פיו וכן מי שמוסיף על דברי השם הוא חוטא ולזה אמר שמואל לשאול על מה שאמר אשר שמעתי בקול ה' וגומר שאע"פ שבמה שעשה קיים את דבריו הנה מרה את פיו במה שלא קיים מצותו להחרים את עמלק בכללו ושללם

17. דעת תורה שמות עמוד קסד

הנה על זה אשר מבאר הרלב"ג כי נתפש כאן שאול בעיקר על ענין של תוספת וגרעון במצוות ה', היינו - המקיים דבר ה' בחלקים ולא בשלמותו כמו שהוא, על מתכונתו ודקדוקו, על בוריו ואמתו, כפי שנצטווה הנה הוא ממרה את פי ה'. ואמנם כי שאול עשה כל מה שעשה, בחשבו כי כן הוא באמת מקיים כל מה שצווה אבל הטענה היתה: "הנה שמוע מזבח טוב" - עליך לקחת את הדברים כמו שהן, בלי לערב חשבונותיך שלך, ויהיו מה שיהיו קבל הדברים כפי שנאמרו לך, בכל דקדוקן ודיוקן, בלי תוספת ובלי גרעון ושאול בחשבונותיו לטוב שינה בדבר ה', בלקחו מקצתן והניח מקצתן, וזה כאלו המרה פי ה' בכל כולו, כאלו לא קיים כלום, אף לא החלק שאמנם קיים, כי לא בכאלה נצטוה.

סיכום - פרשת פנחס - גבולות

עון פעור – הפקרות

1 – בסוף פרשת בלק מסופר שבלעם נותן עצה לבלק להחטיא את ישראל בזנות עם בנות מואב. ישראל נגררים ולא רק שחוטאים בזנות אלא גם בע"ז - "...ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן ויצמד ישראל לבעל פעור". התגובה האלוקית – "ויחר אף ה' בישראל", יש מגפה גדולה, עשרים וארבע אלף מתים, עד שבא פנחס ועוצר את המגפה.

נתבונן בהשתלשלות החטא כדי להבין איך אדם ברגעים ספורים יכול להגיע מאיגרא רמא לבירא עמיקתא. נתבונן בע"ז הנקראת פעור ובאידיאולוגיה הסמויה המסתתרת מאחוריה.

2-3 – בלעם, בנותנו את העצה לבלק פותח בשני נתונים: 1. אלוקיהם של אלו שונא זימה. 2. ישראל מתאווים לכלי פשתן. לכן, עשה להם קלעים ותושיב בהם זונות, זקניה בחוץ וילדה בפנים וימכרו להם כלי פשתן. בלק שומע וכן עושה. בשעה שהיו ישראל שמחים לאחר שאכלו ושתו, היו יוצאים לטייל בשוק ומגיעים לאותם קלעים. הזקניה מציעה להם לקנות כלי פשתן במחיר הרגיל בשוק והילדה שהיתה בפנים החדר מציעה להם בפחות. היו ישראל נכנסים פעם אחת ופעמיים ובפעם השלישית היו אומרות להם: "הרי אתם כבני בית, שבו ותבררו לעצמכם". תוך כדי שהיהודי עסוק בלבחור כלי פשתן הציעה לו הילדה לשתות יין וכיון שעדיין לא נאסר יין של נכרים היהודי נענה בחיוב, כיון ששתה התחיל היין לבעור בו ומיד אמר לילדה: "השמעי לי", הוציאה הילדה מחיקה ע"ז ואמרה לו: "עבוד לזה". אמר לה: "אבל אני יהודי וזה לא מסתדר עם הדת שלנו". אמרה לו: "מה איכפת לך, בסה"כ מה שמבקשים ממך זה פיעור", כלומר לעשות צרכים על הע"ז, היהודי השתכנע ועשה את צרכיו משום שלא ידע שעבודתו בכך. גמרא זו מלמדת אותנו איך ההתדרדרות התחילה, הכל התחיל מכך שיצאו לטייל בשוקים וכך מדייק האו"ח הקדוש מהנאמר "וישב ישראל בשיטים", לכאורה לשם מה היה הכתוב מציין זאת, אלא שהכתוב מעיד שזו היתה סיבת הזנות, שיצאו העם לטייל מחוץ למחנה ישראל. אם נתבונן בדברי הגמרא ובדברי האו"ח נראה שישראל יצאו מגבול מחנה ישראל ונכנסו לתוך גבול המואביות, שהרי הילדה היתה בתוך הקלעים ורק לאחר שנכנס היהודי לתוך גבול הקלעים הוא כביכול "השתחרר" מגבול מחנה ישראל ובנה לעצמו גבול חדש בקלעים של המואביות. ומכאן אנו למדים עד כמה הגבולות שלנו צריכים להיות ברורים. כאשר אין גבולות ברורים יש הפקרות והפקרות מביאה לזנות וזנות מביאה לע"ז.

4-5 – מייסד פריצת הגבולות הלא הוא בלעם הרשע. רש"י, מביא את המדרש השואל מפני מה השרה הקב"ה שכינתו על גוי רשע? כדי שלא יהא פתחון פה לאומות לומר שאילו היה להם נביאים היה מחזירים למוטב. העמיד להם את בלעם והוא שגרם להם לפרוץ את גדרות העולם, שבתחילה היו גדרים בעריות ובלעם נתן להם עצה להפקיר עצמם לזנות. ומבאר ר' חיים שמואלביץ שכל "תורתנו" של בלעם היתה פריצת גדרים, גם כלפי עצמו וגם בעצות כלפי הסובבים אותו שבסופו של דבר גררו גם את ישראל לפרוץ את הגדרות ולהצמד לבעל פעור.

24. משנת רבי אהרן שם

ע"כ שהיה במעשה הקנאות שלו ענין גדול של שלום והטבה, והמציאות הרי כן הוא שקנא לה' ויכפר וגוי, ולא כיליתי את בניי וגויי" הרי שהיתה גזירת כליה, ח"ו, שהיה כלל ישראל מפורד ונפרד מכח התאוה "כי לתאוה יבקש נפרד" ופנחס בקנאתו הביא שלום, וזהו האמת שהתורה ודיניה שהם החוקים שחוקק הקב"ה בעולמו הם השולטים ומנהיגים את המציאות כולה, וע"כ אי אפשר לשפוט לפי הסברא, דהדינים והחוקים עצמם פועלים המציאות.

25. דעת תורה במדבר רלג

כל המידות נצרכים לקיום התורה, וזהו כי מי שאין בו מדת שלום שיוכל לעשות שלום בין כל המידות, ולא תקלקלו זה את זה, כי אם להלוך במידה אחת, בזו לא יחזיק אף דבר אחד מדברי תורה כי כל נתיבותיה שלום, דהיינו כלול ושלום ממידות רבות... וזהו ענין מעשה פנחס, כי נאמר עליו "בקנאו את קנאתי", ר"ל אחרי כי השלים מידותיו, ולא היה חסר לו אף מידת הקנאה לקנא קנאת ה' ולהנקם נקמה, ולא היו מפריעים אותו לזה כל המדות זה עם זה ו"לכם אמר הנני נותן לו את בריתי שלום". ומזה אמרו ז"ל כי פנחס האריך ימים, כי זה תולדות השלום בלא הפכים.

26. במדבר פרק כז פסוק יח

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה קַח לְךָ אֶת הַיּוֹשֵׁעַ בֶּן נּוּן אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ וְסִמְכָתָה אֶת יָדָהּ עָלָיו:

אשך רוח בו – כאשר שאלת שיוכל להלוך כנגד רוחו של כל אחד ואחד:

ולפעמים ההורים סובלים מילדים שלא שומעים להם, וזהו שורש פורה ראש ולענה שלא שמעו לעצת התורה שחייבה בניהם בכבוד להורים, ואדרבה טובה היא לילדים לקיים מ"ע פעמיים ביום לאב ואם, ומאז שהילד קטן, עוד קודם גיל חמש תחנכנו אמו לעמוד בפני האבא פעם ביום ופעם בלילה, ותסביר לו שבזה מקיים כל פעם מ"ע, וגם האבא ידרוש שיעמוד מפני האמא, כדי שיהיה לו יחס כבוד ויראה לשניהם, ואז הקימה לא תהא כעול וכמשא אלא במורא וכבוד ובדרך ארץ, ובזה יזכו בס"ד לברכה מרובה".

איני בא לומר מה לעשות בנושא קימת הבן בפני אביו, מכל מקום ברור לי שאם הסיבה שהאבא מוחל על כבודו זה משום שהוא לא מרגיש בנוח והוא חושב שהוא אינו ראוי שהבן יקום לכבודו, הרי שבהסתכלות זו יש בעיה של אנוכיות, משום שהאבא מסתכל רק על החוסר נוחות שלו ולא מתחשב כלל בגדר שעלולה להיפרץ אצל ילדיו. נושא הקימה אינו העיקר כאן, צריך להתחבר לעקרונות, והעקרונות הם מאד פשוט, הכבוד של הילדים כלפי הוריהם היא גדר חשובה שפריצתה היא התחלת הפירצה בגדר האלוקית. לפני זמן הסתובבתי בפתח תקוה וראיתי נכד שבועט בסבא שלו, לאחר התבוננות קצרה הבנתי שזה משחק, הנכד בועט, הסבא מראה כאלו כואב לו והאמא של הילד שהיא גם הבת של הסבא עומדת בצחק ומתפוצצת מצחוק. יש דברים שאפילו בצחוק לא עושים!! המעשים האלו מטשטשים את הגבולות ומביאים לתסביכים גדולים בעתיד.

נתמקד רגע במורים. פעם היה מקובל כשמורה נכנס לכיתה קמים בפניו, היום חדשים מקרוב באו ומנסים להתחבר לתלמידים בכך שהם מורידים את המחיצות בינם לבין התלמידים, זו טעות חמורה!!! הורדת המחיצות מביאה להורדת הגבולות!! תלמיד צריך לכבד את המורה שלו גם אם מדובר במורה מקצועי! גם אם יבואו ויטענו, דוקא טוב לנו עם זה ונראה לנו שגם לתלמידים טוב עם זה, צריך לדעת ש"שורש פורה ראש ולענה" לא רואים מיד אלא לאחר תקופה של שנים. המחנכים והמורים זורעים את הזרעים ומשימתם לזרוע זרעים טובים שיצמחו לאילנות גדולים ויפים ולא לקוץ ודרדר.

דיברנו בעבר על המושג "דתי" הרצף", פעם שעברה כינונו את התופעה הזו "צדוקים" והיום אנו מכנים את התופעה הזו "פעור". (אני מדגיש שהכינוי הוא ביחס לתופעה ולא ביחס לאנשים, בעז"ה יבינו שטועים ויחזרו בתשובה שלמה). ביארנו שיהדות זה לא מה שבא לי, אדם שעושה מה שבא לו, זה אדם ללא גדרות וללא גבולות.

לפני כמה ימים דברתי עם יהודי יקר שלמד באוניברסיטת אריאל. ב"ה אותו יהודי נשאר דבק באלוקיו ועוד הגדיל להיות בבחינת מוסיף והולך. יש לו רצון להעביר שיחה לאנשים שיוצאים מעולם הישיבה לעולם האקדמיה ולדבר איתם על הבעיות ועל ההתמודדויות, אחד מהנושאים שהוא רוצה לדבר עליהם זה גבולות. גם אם יש היתר ללכת ללמוד במקומות האלו בבחינת "ליכא דרכא אחרנא", על הסטודנט לדעת שכל זמן שהוא לא יציב לעצמו גבולות ברורים וחדים, הסיכוי להשאר נאמן לאלוקיו קטן מאד. ללמוד למבחן עם סטודנטית זה איסור, לשבת בצוותא בניים ובנות ולהריץ צחוקים זו קלות ראש אסורה! אלו גדרות שצריך להציב אותם ולא לפרוץ אותם בשום פנים. מי שיתחיל לפרוץ את הגדר, מהר מאד ימצא את עצמו עומד חשוף ללא גבולות וההתדרדרות רק תלך ותתעצם.

6-8 – נתבונן על עבודת פעור ונבין את מהותה. בגמרא סנהדרין מסופר על נכרית אחת שהיתה חולה מאד. הבטיחה שאם תתרפא מחוליה תלך ותעבוד את כל העבודות זרות שבעולם. עמדה מחוליה והלכה לקיים את הבטחתה. הגיעה ל"פעור" ושאלה את הכמרים כיצד עובדים לע"ז, אמרו לה: "אוכלים תרדים, שותים שכר ועושים עליה את הצרכים". שמעה האשה, הזדעזעה ואמרה: "מוטב שאחזור לחולי ולא אעבוד ע"ז בכך. מסיימת הגמרא בתוכחה קשה: "אתם בית ישראל אינו כן – הנצמדים לבעל פעור – כצמיד פתיל!! נשאל שאלה פשוטה, מה הפריע לאותה אשה, מה גרם לה לרצות לחזור לחוליה ובלבד שלא לעבוד את עבודת פעור? התשובה היא במילה אחת "גבולות". יש גבול לכל תעלול. לעשות צרכים על "אלוהים" זה כבר לא בא בחשבון. מאשה זו אנו למדים מהי מהות עבודת פעור, ע"ז זו באה להשריש אצל האדם את תחושת ההפקרות, אין שום גבול, עד כדי כך שאפילו את הצרכים אפשר לעשות על ה"אלוהים" שלך. ישראל התחילו לפרוץ את הגבול בכך שיצאו מהמחנה וסיימו לפרוץ את הגבול בכך שעבדו לפעור.

בהמשך הגמרא שם מובא מסופר על בסבטא בן אלס (היה יהודי) שהשכיר חמורו לנכרית אחת, כיון שהגיעו לפעור אמרה לו המתן עד שאכנס ואצא. כשיצאה אמר לה גם אני רוצה, אך בשונה ממנה הוא הגדיל לעשות, פער בפניו, כלומר עשה את צרכיו על הע"ז ועוד הגדיל לקנח את עצמו בחוטמו של הפסל המזוהם הזה. הכמרים מאד התרגשו ממעשה זה ואמרו: "מעולם לא היה אדם שעבדו לזה בכך...". סליחה על התיאורים הגועליים, אבל אם חז"ל דאגו לספר לנו את הדברים האלו כנראה שיש לנו מה ללמוד מהם ומסכם ר' חיים שמואלביץ שכח משיכתה של ע"ז מאוסה זו הוא משום שאין בו שום גדרים, הכל פרוץ והפקר, אין דבר בעולם שחייבים לכבדו, ואין 'ערך' בעולם שצריך להתייחס אליו בדרך ארץ. ויותר מזה זוהי מהותו של 'בעל פעור' – ע"ז שכל עבודתה היא ביזויה, וכל המרבה לבזותה הרי זה משובח... וזה היה כוח משיכתה של ע"ז דפעור. ואף בדורנו אנו קיימת רוח טומאה זו, ואעפ"י שביטלו חז"ל את יצרא דע"ז מ"מ כוח טומאה זו של פריצת כל הגדרים לא בטל ועוד גבר בימינו ר"ל. ר' חיים משליך את הדברים לימינו ואנו ננסה להביא דוגמאות מהחיים.

נתבונן על היחס שבין ילדים להורים ובין ילדים למוריהם. לצערנו המצב היום קשה מאד "בן מנוול אב בת קמה באמה כלה בחמותה... פני הדור כפני הכלב הבן אינו מתבייש מאביו...". החוצפה כלפי הורים וכלפי מורים עולה ועולה משנה לשנה עד כדי כך שהורים מפחדים לקבוע כללים בבית ולהטיל על הילדים משימות משום שחוששים מהתגובה. זו פריצת גבולות נוראית!!! בהלכות כיבוד הורים יש הרבה דברים שמשום מה לא מקפידים עליהם, כדוגמת קימה בפני אביו, לא יסתור את דבריו וכו', איני נכנס כרגע לגדרים ההלכתיים אבל רק אביא ציטוט מהרב שטרנבוך בשו"ת תשובות והנהגות כרך ג סימן רעו העוסק בקימת הבן בפני אביו "והנה שורש הטעם שלא נהגו היינו מפני שההורים מוחלים על הקימה... אמנם יש בזה קלקול, שהקימה היא מפני יראת שמים שנאמר בקימה לזקן ויראת מאלקיך, והוא הדין כיבוד אב ואם שהוקש למורא שמים. ובחינוך הילדים לדבר זה מביא מקטנותו ליראה ודרך ארץ מההורים, וכ"ש בזמננו שעיקר כח החפשיים בנוער הוא להפרידם מאביהם באומרם שהדורות מתקדמין, אבל תורתה"ק שכל דרכיה דרכי נועם מחייבת קימה לאביו שבזה יהיה לו דרך ארץ לאביו ואמו, וכשההורים מוחלים מבטלין מהילדים עול כבוד ודרך ארץ.

פעמים רבות במילואים עושים ערב פלוגה סביב "על האש". משום מה פעמים רבות יש חוסר נעימות והחיילים הדתיים במקום לומר בצורה ברורה שכדי שהם יהיו שותפים צריך לעמוד בסטנדרטים ההלכתיים שהם מציבים, הם מעדיפים למצוא התרים דחוקים ולהשתלב "בלי לעשות בעיות". זו טעות!! כמו שלחייל שאינו שומר תורה ומצוות חשוב לומר איזה בשר הוא רוצה, לנו צריך להיות חשוב לומר באיזה כשרות הבשר יהיה, וחשוב לנו לומר שצריך רשת כשרה וטבולה וחשוב לנו לומר שיהודי יניח את הבשר על האש. זכור לי שלפני שנכנסתי לאגמ"ר מינו אותי אחראי על קניית הבשר ועל הכשרת הכלים כדי שהדתיים יוכלו להשתתף מבלי לשאול שאלות. תאמינו לי שהחיילים החילוניים לא רק שלא כעסו אלא מאד העריכו וכיבדו את הרצונות שלנו.

13 – אליהו בהר הכרמל אומר לישראל: "עד מתי אתם פוסחים על שני הסעיפים, אם ה' האלוקים לכו אחריו ואם הבעל לכו אחריו" הקשה הגר"ז סולוביצ'יק, מובן מה שאמר "אם ה' האלוקים לכו אחריו" שהרי חלק מההליכה אחר ה' היא האמונה בייחוד ה' ואין לשתף באמונה בה' שום אל זר, אבל מה שאמר "אם הבעל לכו אחריו" זה אינו מובן וכי הבעל "ציווה" שלא ישתפו בעבודתו שום עבודה אחרת? אלא שאליהו לימדנו יסוד חשוב, כאשר אדם עובר עבירות ופעם יבוא לו לקיים מצווה וילך לחכמים לשאול אותם אם יכול לקיים, ודאי שיאמרו לו לקיים את המצווה, שהרי העובדה שהוא עושה עבירות אינה פוטרת אותו מקיום מצוות, מה שאין כן במצוות האמונה, או שאתה מאמין בהכל או שאתה לא מאמין, אבל להאמין בגם וגם זה אי אפשר. מי שמאמין בבעל וטוען שהוא גם מאמין באלוקים זה אי אפשר!!

יש יהודים שמכירים את האמת אך הם חלשים ולא מצליחים לעמוד בניסיונות. הם היו שמחים לשנות את אורח חייהם אבל לא מצליחים. כששואלים אותם למה אתם עושים כך וכך, הם עונים: "כי אין לנו כוח, אנחנו חלשים". אנשים אלו אינם פשרנים אלא חלשים, הם אמנם פורצים גדר ועליהם להתאמץ כמה שיותר לחזור למסלול או לעלות על המסלול, אבל הם עדין לא נמנים על חבורת הצבועים שעושים מעשה זמרי ומבקשים ליטול שכר כפנחס. אנשים צבועים, הם אנשים שאת החולשות שלהם הם עוטפים באידיאל. הם כלל לא מודעים לכך שהם פרצו את הגדר, הם מאד שלמים עם עצמם ובטוחים שהם עושים את רצון ה'. זו הסכנה הגדולה בהגדרה של "דתי הרצף". במקום לשים את הדברים על השולחן ולומר שהם לא דתיים הם בחרו בהגדרה שכביכול משאירה אותם בתוך המגזר הדתי וכל מה שהם עושים זה רק להזיז את הגדרות ולשנות את הגבולות גזרה. אדם שמגדיר את עצמו כ"דתי רצף" מכניס לעצמו לראש שהוא עדין דתי וכיון שכך גם היכולות שלו לחזור בתשובה תהיה קשה הרבה יותר, לעומת אדם שיודע שהוא נעשה חילוני, יתכן שהרצון לחזור להיות דתי, יום אחד יבער בו והוא ישוב בתשובה שלמה. אילו נשיא שבט שמעון לא היה צובע את המעשה שלו באידיאולוגיה ברגע האחרון הוא היה מתעשת ועוצר את עצמו.

הצבת גבולות בין המינים נכונה לא רק בעולם האקדמיה אלא בכל עולם התעסוקה. במקומות רבים יש נקודות חיכוך רבות בין גברים לנשים ועל האדם להציב לעצמו גבולות ברורים, משום שבקלות גדולה ניתן להיגרר למקומות מאד לא טובים.

פריצת גדר אסור גם "לשם שמים"

9-12 - פריצת הגדרות הינה דבר שלילי גם כאשר כוונת האדם 'לטובה'.

בגמרא מבואר שינאי המלך אמר לאשתו שאין היא צריכה לירא לא מן הפרושין ולא מאלו שאינו פרושין, אלא מן הצבועין שדומין לפרושין שמעשיהם כמעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס.

על פי הגמרא מתבאר לנו משמעות דברי ינאי 'עושים מעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס'. הגמרא מספרת איך נשיא שבט שמעון הגיע למצב שהוא בועל ארמית. זמרי, ישב ולמד בבית המדרש. הוא כלל לא יצא לשדות מואב, הדלת נפתחת באמצע שזמרי מפצח תו"ס ובכניסה עומדים אנשים מבוהלים משבט שמעון וצועקים שבחוץ מתים אנשים ואיך יתכן שנשיא השבט ישב, ילמד ולא יגיב. זמרי קם ממקומו בידיעה שעליו מוטלת החובה לעצור את 'ההרג הנורא'. הוא הולך ומביא את כזבי בת המלך אל תוך מחנה ישראל ועושה מה שעושה. בתרגום יונתן ביאר שבזמן שעשה זמרי את מה שעשה געו כולם בבכייה כלומר אמרו קריאת שמע. אמירת קריאת שמע באה לומר 'אנחנו עושים לשם שמים'. ותמוה איך אפשר לבוא על גויה בפתח אוהל מועד ולטעון שעושים לשם שמים? מבאר הרב מבריסק שזמרי טען שעיקר החטא היה ע"ז, וכל זה נגרם משום שנתאוו ישראל לזנות עם בנות מואב וכדי למלא את תאוותם נזקקו לצאת מחוץ למחנה ישראל וכיון שיצאו חטאו גם בע"ז. אילו היו ממלאים את תאוותם בתוך מחנה ישראל, אומנם היו חוטאים בכך שבאו על גויה, אבל לפחות לא היו עובדים ע"ז. זמרי אמר: 'נעשה פשרה', נתיר את הביאה על הגויה בתוך המחנה וכך לפחות לא יחטאו בע"ז.

חז"ל מלמדים אותנו שפריצת הגדרות אסורה בכל מקרה, גם כאשר נראה לנו שפריצת הגדר היא לשם שמים והיא תמנע חטאים גדולים אחרים. חז"ל אומרים לא לפשרנות!!!! אין פשרנות בעבודת ה'. מכל פריצת גדר יצא רק רע.

בצבא המציאות של הפשרנות מאד שכיחה. חייל חובש כיפה סרוגה פעמים רבות מנסה להשתלב במערכת, לדתיים המשתלבים יש אפילו כינוי "דתי מחמד". יש גישה האומרת אל תעשה בלגן, תבליג על דברים כמו שירת נשים, כשרות וכדו' כדי לשמור על האחדות הצהלית. המחשבה שאם החייל הדתי יעמוד על זכויותיו ויהיה נאמן לתורתו תפגע באחדות הצהלית בטעות יסודה. בדר"כ חיילים דתיים שמשתתפים בדברים שמתוקף היותם דתיים הם לא היו צריכים להשתתף, מצטיירים כלא רציניים. לעומת חיילים שיודעים לעמוד על שלהם, יודעים לומר מה מותר ומה אסור, בדר"כ זוכים להרבה הערכה והתחשבות מצד הסובבים אותם.

כל המוסיף גורע

דוד נצרך להמשיך לברוח וביקש ממלך מואב לשמור על משפחתו, אך הוא הרג את כולם מלבד אח אחד שהצליח לברוח לעמון, ונחש מלך עמון שמר עליו. נחזור לחנון בן נחש. דוד שולח את עבדיו לנחם אותו על מות אביו, אך אנשי עמון באים לחנון ואומרים לו שעבדי דוד כלל לא באו לנחמו אלא לרגל, חנון משתכנע והוא מגלח את חצי זקנם של עבדי דוד וקורע את בגדיהם, מחמת הבושה הם נאלצים לשבת ביריחו עד שזקנם יגדל. היחסים בין ישראל ועמון מתדרדרים והם נגררים למלחמה שאומנם ישראל מנצחים בה, אבל המדרש אומר שכל הבלגן הזה בא לדוד רק משום שעבר על הציווי האלוקי של "לא תדרוש בשלום".

ר' אהרן קוטלר בספרו 'משנת רבי אהרן' למד מכאן שכל מה שמתחכם אדם על דברי תורה ועובר על דעתה ופועל לפי שכלו – לא יצליח, גם כאשר הדברים נראים נכונים על פי המידות אפילו הכי הציווי האלוקי גובר ומה שנראה בעיני בשר ודם נכון, בעיני אלוקים אינו אלא טעות. דוד רצה לעשות חסד עם חנון מחמת חיוב הכרת הטוב וחשב שדבר זה יביא לשלום, אך בפועל פעולה זו של דוד לא רק שלא הביאה שלום אלא הביאה גם מלחמה.

ומבאר ר' אהרן קוטלר שהציווי של התורה "לא תדרוש שלום וטובתם" אינו בא לומר שעם עמון ומואב לא יהיה שלום, אלא שהשלום עם עמון ומואב הוא באופן זה שלא נדרוש בשלום וטובתם, כי אחרי חטא הפירוד שנפרד לוט מאברהם, ואחרי שלא קדמו בלחם ומים, הנה מידת השלום עמהם היא ע"י ריחוק, ובדרך זה השלום עמהם אפשרי, ובכל ענין של התקרבות עמם מונחת מחלוקת.

ממקורות אלו אנו למדים שגם למידות יש את הגבולות שלהם. גם מעשה שכלפי חוץ נראה כמעשה של שלום ומידת חסד, יתכן והוא כלל לא יהיה שייך למידה זו אלא בדיוק להפך. אדם בשכלו לא יכול לראות את הדברים ורק הצמדות לציווי התורה הם אלו שיורו לו את הדרך הישרה ואת הגבולות הנכונים.

21-25 – לאחר שפנחס מקנא לה' ודוקר בחרב את זמרי נשיא שמעון וכזבי בת צור, הכתוב מייחסו עד אהרן – "פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן". במדרש מקשים מה ראה הקב"ה לייחסו עד אהרן ומתריצים שבשעה שנדקר זמרי עם כזבי, עמדו השבטים והתחילו לבזותו על כך שהוא מצאצאי יתרו שפיטם עגלים לע"ז. המבזים לא הצליחו להביא איך מעשה זה של דקירה בחרב יכול להסתדר עם הרצון האלוקי ומשום כך גינו אותו, מיד בא הקב"ה ואמר שהוא מיוחס עד אהרן שכל מידתו היא "אוהב שלום ורודף שלום". דוקא מעשה זה של קנאות הביא שלום גדול לעולם ו"השיב את חמתי מעל בני" וביאר הבכור שור שאין לישראל לשנאותו על שהרג את זמרי, שהרי סוף טובה גדולה עשה להם בכך שהמגפה נעצרה. ואומר ר' אהרן קוטלר שפנחס בקנאותו בירר את האמת האלוקית של מידת השלום, דבר שבשכל אנושי אי אפשר לעשות ומכאן אנו למדים שהתורה ודיניה הם החוקים שחקק הקב"ה בעולמו, הם השולטים ומנהיגים את המציאות כולה והם הפועלים במציאות. ר' ירוחם מוסיף לבאר שכל המידות נצרכות לקיום התורה, אך הגדולה היא לעשות שלום בין כל המידות. אדם שמחזיק במידה אחת, לא יכול לקיים את התורה. מעלתו של פנחס היתה בכך שהשלים את מידותיו ואפילו מידת הקנאה לא היתה חסרה בו באופן שמידה זו לא רק שלא היתה חסרה בו, אלא שמידה זו לא הפריעה למידת השלום שבו ולא רק שלא הפריעה אלא השלימה את מידת השלום כמו שנאמר לאחר מעשה הקנאה "ונתתי לו את בריתי שלום" דהיינו שמידת הקנאה שבאה במקום הנכון, בזמן הנכון ובאופן הנכון היא זו שזיכתה אותו במדרגת השלום. כאשר כל המידות נמצאות בתוך הגבולות שלהם התוצאה היא שלום!!!

14-17 - לאחר ששאל מתמנה למלך הוא מקבל ציווי להרוג את עמלק ולא להשאיר מהם זכר. שאלו חס על אגג וגם חלק מהבהמות אינו הורג ומשאיר כדי לזבוח לה'. שמואל מגיע ומוכיח את שאלו "ולמה לא שמעת בקול ה'... ותעש הרע בעיני ה'". לשאלו יש תשובה: "שמעתי בקול ה' ואלך בדרך אשר שלחני ה' ואביא את אגג מלך עמלק ואת עמלק החרמתי. ויקח העם מהשלל צאן ובקר ראשית החרם לזבוח לה' אלוקיך". שמואל לא משתכנע מהנאום היפה ואומר: "החפץ לה' בעולות וזבחים כשמוע בקול ה'..." ובמילים אחרות, מה שחשוב לקב"ה הוא שיציתו לציוויים שלו, וכיון שנאמר לך לא להשאיר זכר מעמלק היה עליך להרוג את אגג וגם את הצאן והבקר.

ר' ירוחם מבאר שהתנהל כאן ויכוח גדול בין שאלו לשמואל. כשאנו מתבוננים בדברי שמואל אנו רואים שהוא לא מפסיק להזכיר את שם ה', שאלו באמת חשב שבמעשיו הוא עשה נחת רוח לבורא. את הצאן הוא השאיר כדי לזבוח לה' ובנוגע לאגג, הרי סוף סוף תפס אותו והנה הוא מונח וניתן לעשות בו ככל שאנו רוצים ובאמת כפי שאירע שהרגו שמואל ונמצא שבשורה התחתונה מעמלק לא נשאר מאומה, את הצאן יזבחו לה' ואת אגג יהרוג שמואל וכך יתקיים הציווי האלוקי. ומה טען שמואל? תשובה לכך אנו מוצאים ברלב"ג האומר שמי שגורע ממצוות ה' בכך שמקיים מקצתן לבד הרי הוא ממרה את פי ה' וכן מי שמוסיף על דברי ה' הרי הוא חוטא. וזה מה שהוכיח שמואל את שאלו. גם אם על פי סברתו היה נראה לו שבמעשיו הוא מכבד יותר את ה', הרי שסוף סוף הוא הוסיף על הציווי האלוקי ובכך המרה את פי ה'. ר' ירוחם מבאר את דברי הרלב"ג יותר וכותב שהמקיים את דבר ה' בחלקים ולא בשלמות על מתכונתו ודקדוקו כפי שנצטווה הרי הוא ממרה את פי ה'! והטענה על שאלו היתה שעליו לקחת את דברי ה' כפי שהם מבלי לערב חשבונות פרטיים. הציווי האלוקי היה להרוג את כולם ושאלו חס על אגג, הציווי היה להרוג את כל הצאן והבקר ושאלו השאיר בודדים כדי לזבוח לה' ונמצא שהציווי נעשה באופן חלקי וזה כאלו המרה את פי ה' וכאלו לא קיים כלום.

מקרה זה של שאלו מלמד אותנו על מדרגה שלישית בפריצת גדר. המדרגה הראשונה שראינו היא פריצה לשם הפריצה, המדרגה השניה היא פריצה עם "כוונה טובה" לשם שמים והמדרגה השלישית היא פריצה שאדם מרגיש שבעצם הפריצה הוא עושה דבר טוב וגם זה בשם פריצה יקרא. האדם השלם הוא האדם שפשוט לא פורץ גדר!

גבולות במידות

18-20 – בפרשתנו מצווה אותנו הקב"ה "צרור את המדינים והכיתם אותם". במדרש מובא שעל אף שיש ציווי אלוקי שכאשר קרבים אל עיר להלחם עליה, לפני שנגשים למלחמה יש לקרוא לה לשלום, אצל מדין אין לעשות כן, אלא יש להכותם ודין עמון ומואב כדין מדין שהרי נאמר עליהם "לא תדרוש בשלומם". המדרש מותח ביקורות קשה על דוד המלך שבא עם חנון בן נחש במידת הרחמים ושילם על כך ביוקר. נחש מלך עמון נפטר ובנו חנון מלך אחריו. דוד שולח את עבדיו שינחמו את חנון בן נחש. בפעולה זו עבר דוד על הציווי "לא תדרוש בשלומם". מדוע דוד עשה כך? לדוד היה צורך להכיר טובה לנחש על כך שבשעה שהיה בורח דוד מפני שאלו, באו אביו, אמו ואחיו להיות איתו במואב.

26 – בפרשתנו משה מצטווה לקחת את יהושע בן-נון ולסמוך את ידיו עליו. יהושע זוכה לתואר "איש אשר רוח בו". רש"י מפרש "שיכול להלוך כנגד רוחו של כל אחד ואחד". הפירוש המקובל הוא שליהושע יש יכולת להתחבר לרוחו של כל אחד ואחד מעם ישראל. אך ניתן לפרש ש'כנגד' הוא כפשוטו ללכת נגד רוחם של אנשים. פעמים רבות מנהיג נתון בלחצים גדולים מצד עמו, דבר שיכול בקלות להביא לחציית גבולות. שאול המלך קיבל גבול ברור מאד, לחכות לשמואל שיבוא להקריב את העולה, אך הלחץ שלחצו אותו עמו גרם לו לחרוג מהגבולות, פעולה שגרמה לשאול לאבד את המלוכה. מנהיג חייב גבולות ברורים, אסור לחרוג ימינה ושמאלה, צריך ללכת ולפעול מתוך ראיית האמת מבלי להיות מושפע מזרם זה או מזרם אחר.

כל אדם שנמצא במעמד מסוים עלול לחצות גבולות רק משום שהוא נכנע ללחצים. מנהל מול עובדים, מורה מול תלמידים, רב ישוב מול קהילה וכו' לא נוכל לגעת בכל התחומים אבל המכנה המשותף לכולם שהאדם צריך להכיר את האמת לדבוק בה ולהיות נאמן לדרך שבה הוא מאמין. חובתו של האדם להשתמש במידותיו במקום הנכון, בזמן הנכון ובאופן הנכון ורק כך הוא יוכל לקנות את מידת השלום.

חברים יקרים!

ישראל חטאו עם בנות מואב משום שפרצו את הגבולות ויצאו מחוץ למחנה. כל מהות עבודת פעור היא לטשטש את הגבולות ולהביא את האדם להפקרות גמורה. פריצת גדר אסורה גם כשנראה בעיני השכל שהיא נצרכת לשם שמים. על האדם לשאוף לקיים את הציווי האלוקי בדקדוק גמור מבלי לחרוג ימינה ושמאלה. גם למידות יש את הגבולות שלהם ועל האדם להיזהר שאף מידה לא תצא מחוץ לגבולותיה. פנחס זכה שידע להשתמש בכל מידה בזמן, במקום ובאופן הנכון ועליו נאמר "הנני נותן לו את בריתי שלום".

שבת שלום ומבורך!!

